

sanki ve bundan dolayı irreal ve düşsel tablolar tasvir ediyor. Bu bakımdan öykü kahramanlarından Hüseyin'in şiir hakkındaki görüşleriyle Batâr'ın sanat anlayışı arasında bir paralellik kurmak mümkün. Hüseyin'in şiire dair şu görüşleri âdetâ Batâr'ın öykü anlayışını da özetliyor:

“Hayal kurması ve sonra bütün o derli toplu hayalleri darmadağın etmesi gerek. Dış sese sağır olması, iç sesi iyi duyması, baktığını iyi görmesi.” (s. 102-103)

Batâr da tıpkı bu cümlelerdeki gibi öykülerinde zaman zaman nesnelere yerinden ediyor, bütünü parçalıyor, sürreal tablolar çiziyor ve en önemlisi dış seslere değil ‘iç ses’lere kulak kesiyor. Soyutlamaya dayanan bu anlatım tarzı, öykülerini özgün kılmakla beraber, kalemini reel dünyadan ve insan-

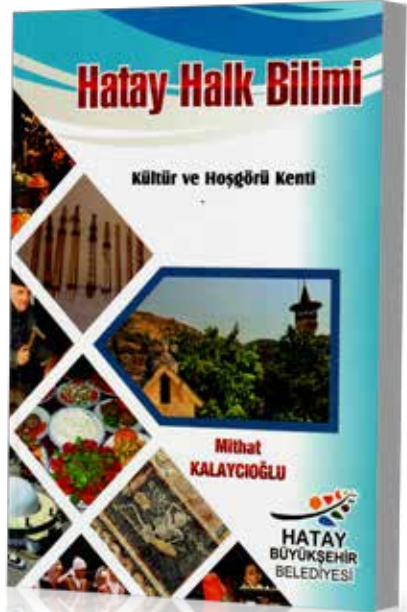
dan kopardığı da bir gerçek! Kanaatimce ne kadar soyuta, ‘iç ses’e eğilimli olursa olsun, öykünün bir ayağı daima toprağa basmalı, yazar ‘dış ses’leri de duymalı insanla temasını bu düzeyde de sürdürmeli çünkü ancak böyle, kendi kültürüyle ve dolayısıyla okurla ruhsal bağ kurabilir.

Solgun yüzlü, yorgun ve hüzünlü insanların, ince sızılardan yazarı Batâr. Sızısı büyüdükçe öyküleri de derinlik kazanacak, hatta toprağı ve insanı daha derinden kavrayacak ve fizikötesine bir yol açacak bence. Sızının büyümesi derken dünya yarasından, varoluşsal sızılardan, ‘büyük ve evrensel sızı’dan bahsediyorum!... Batâr’ın öykü tarzı ancak bu ‘dar kapı’dan geçerse kendine bir yol bulabilir; çünkü dış dünyadan çok, insan ruhunun derinliklerine ve fizikötesine kulak veren bir yazar o!

HATAY HALK BİLİMİ

Nevzat GÖZAYDIN

Kültürümüzü en iyi ifade eden kitaplar arasında yer alan, kendi yörelerini hemen bütün yönleriyle tanıtmaya çalışan, özellikle de o mahallin insanları tarafından kaleme alınan eserlerin dilimizin zenginliğini ortaya koyması bakımından da önemli bir konumu vardır. Yörelerin ağız araştırmalarında derlenen mahalli gelenekler, halk edebiyatı örnekleri veya diğer halk bilimi verilerinin yanı sıra, sadece

standart dille yazılan yöresel değerleri okuyucuya sunan kitaplardaki çoğu malzemenin de değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu tür kitaplardan bir örneğini, araştırmacı gazeteci Mithat Kalaycıoğlu, *Hatay Halk Bilimi* başlığını taşıyan kitabı geçenlerde yayın hayatımıza kazandırdı. Vaktiyle MEB tarafından açılan ve birçok öğretmene ve araştırmacıya halk bilimi ile halk oyunları konusunda eğitimlerin verildiği seminerlerden yararlanan elemanlar, kendi yöreleriyle ilgili bu tür kitaplara imza atıyorlar. Sayın Kalaycıoğlu da bu çalışkan kişilerden biri...

Hatay Büyükşehir Belediyesi yayını olarak (Hatay, 2018: 243 s.) bastırılan kitap, bizlere bir yandan Hatay'ın özelliklerini geniş biçimde anlatırken diğer yandan yörenin söz varlığı konusunda da bir hayli malzeme sergiliyor. İlk sayfalardaki tarih, coğrafya, turizm bilgilerinden sonra halk bilimi alanındaki konular giderek ağırlık kazanıyor. “Efsaneler, halk edebiyatı, inançlar ve halk ilaçları, geleneksel Hatay mutfağındaki yemekler, el sanatları ve zanaatları, çocukların oyunları, halk oyunları ve müziği” gibi konular içinde dilimize kazandırılan birçok söz buluyoruz.

Hatay'ın yetiştirdiği bir kişi olarak Mithat Kalaycıoğlu'nun eğitimi, deneyimleri ve görgüsü ile birlikte yörgularak ortaya koyduğu metinlerden, sözlüğümüzde bulunmayan yüzlerce kelimenin ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Bu konuya girmeden önce,

Hatay konusunu eserlerinde işleyen ve edebiyat tarihimizde yer alan Bekir Sıtkı Kunt'a, Ayla Kutlu'ya, Burhan Günel'e, Cemil Meriç'e de yer veren yazar, bir ölçüde vefa duygusunu da kanıtlamıştır.

Kitaptaki söz varlığının zenginliğini gözler önüne seren sayfalarda “atasözleri” (s. 61-63), “deyimler” (63-65), “maniler” (s. 65-71) derlenen kaynak kişilerin de belirtilmesiyle daha bir değer kazanıyor.

Kitabın daha sonraki sayfalarında bilmeceler, küçük hikâyeler, masallar bulunuyor. “Hatay Ağzı” başlıklı sayfalarda beş yüze yakın yöre kelimesinin anlamlarıyla birlikte verildiğini görüyoruz (s. 80-86). Sayın Kalaycıoğlu, bu sözleri alfabetik düzende sıralarken kelimenin kökenini belirtmekten kaçınmıştır. Hatay'ın nüfusunu oluşturan toplulukların kullandığı özel kelimelerin mevcut olması tabii bir sonuçtur. Bu konuyu inceden inceye araştırılacak olanlar da oradaki üniversite ve özellikle de Türk dili ile ilgili öğretim yapan bilim adamlarıdır. Dolayısıyla Sayın Kalaycıoğlu'nun sadece bir tespit yaptığını; dil malzemesini, araştırılacak bilim insanlarına bıraktığını söyleyebiliriz. Aynı şekilde yörenin türküleri ve yemek adları ile etnografik araç-gercin adlarının da ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu konuların dışında son zamanlarda çocuklarımızla ilgili değişik konulardaki yayınların da belirttiği gibi oyun adları, araçları kitapta önemli bir yer tutuyor (s. 158-162). Hemen arkasından gelen halk oyunları sayfalarının

da da 52 oyun sayılmış olup bazılarının oluşum hikâyelerine de yer verilmiştir (s. 163-168). Ayrıca halk oyunlarında olsun, günlük olsun; giysiler, takılar, aksesuarlar bol resimli ve açıklamalı olarak gösterilmiştir. Son sayfalarda da türkülerin ve oyun havalarının notaları aktarılmıştır.

Türkiye’de değişik kültür yapısıyla tanınan ve haklı olarak “Kültür ve Hoş-

görü Kenti” diye adlandırılan Hatay’ı, onun değerlerini yakından tanıtmaya çalışan kitap, gerçekten önemli bir eksiği kapamıştır. Yazar Mithat Kalaycıoğlu’nu ve eserin yayımlanmasına öncülük eden Hatay Büyükşehir Belediye Başkanlığını, bu güzel hizmetlerinden ötürü kutluyorum. Darısı diğer kentlerimizin başına...

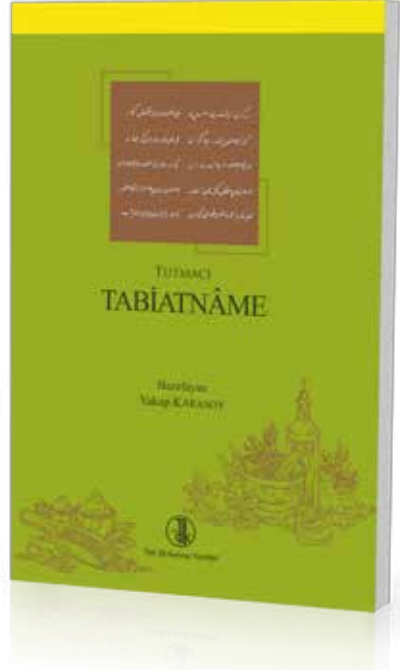

KORUYUCU TIBBIN BİR KİTABI: TUTMACI TABİATNÂME

Kadir UZUN

Tabiatnâme, bugünün şifalı bitkiler ve sağlıklı hayat rehberi türündeki kitaplarına benzer bilgileri içeren bir eserdir. Eski tıp bilimine göre, yenen her şey vücutta kan, safra, balgam ve sevdadan oluşan “ahlat-ı erbaa”ya dönüşür. Bu dört sıvının vücut içerisindeki oranlarının kişinin mizacını belirlediği varsayımıyla mikrop kavramının henüz bilinmediği dönemlerde, bu dört sıvıdan herhangi birisinin bünyede ağır basmasının çeşitli hastalıklara yol açtığı düşünülüyordu. Bu açıdan bakıldığında yiyecekler konusunda alınacak önlemler ve dikkat edilmesi gereken hususlar koruyucu hekimliğin sahasına girdiğinden *Tabiatnâme*, koruyucu hekimliğe ait bir tıp kitabı olarak da değerlendirilebilir.

XIV. yüzyılda Farsçadan Türkçeye çevrilerek kaleme alınan, yiyecek ve içeceklerin niteliklerinin açıklandı-

ğı uygulamalı bir tıp kitabı olan, 372 beyitten oluşan ve Tutmacı tarafından telif edilen *Tabiatnâme*, Prof. Dr. Yakup Karasoy tarafından *Tutmacı Tabiatnâme* adıyla yayıma hazırlandı. Bu eser aynı zamanda Türk Dil Kurumunun 1273. yayını olarak okurla buluştu.